

Nieuwe instrumenten om het rationeel voorschrijven van antibiotica door huisartsen te promoten

Er zijn recent door de Nationale Raad voor Kwaliteitspromotie (NRKP) kwaliteitsindicatoren geïntroduceerd om doelmatig voorschrijven door huisartsen te verbeteren. Deze indicatoren, gepubliceerd in november 2023, beogen een 40% daling in antibioticavoorschriften en een gerichter voorschrijven van antibiotica. We lichten ook de antibioticabarometer toe, een instrument in elektronische medische dossiers om het antibioticabeleid te monitoren.

Inleiding

De Nationale Raad voor Kwaliteitspromotie (NRKP) heeft in november 2023 kwaliteitsindicatoren als meetinstrumenten geïntroduceerd.¹

Het antibioticagebruik in België blijft immers hoog en aanvullende maatregelen om rationeel antibioticagebruik te verbeteren, zijn sterk aangeraden (zie Folia november 2023).

Deze tekst introduceert tevens de antibioticabarometer in huisartsgeneeskunde, een tool binnen elektronische medische dossiers waarmee huisartsen hun antibioticabeleid kunnen monitoren.

Indicatoren voor doelmatig voorschrijven van antibiotica door huisartsen

In 2023 heeft de Nationale Raad voor Kwaliteitspromotie (NRKP) drie indicatoren geïntroduceerd om huisartsen te ondersteunen bij het doelmatig voorschrijven van antibiotica.²

- De kwantitatieve indicator geeft het **percentage patiënten met een voorschrift voor een antibioticum** weer ten opzichte van het totale aantal patiënten met een voorschrift voor een farmaceutische specialiteit. Deze indicator streeft naar een 40% daling in antibioticavoorschriften door huisartsen, met accent op situaties waarbij antibiotica overbodig zijn (bv. banale verkoudheid, griep).
- De twee kwalitatieve indicatoren focussen op het juiste gebruik van zogenaamde "tweedelijsantibiotica", antibiotica die voorbehouden zijn voor specifieke situaties:
 - Een indicator die het percentage van "zuivere" amoxicilline (dus niet in combinatie met clavulaanzuur) ten opzichte van het totaal aantal voorschriften amoxicilline (met inbegrip van de combinatie met clavulaanzuur) toont.
 - Een indicator die toont welk percentage van het totaal aantal voorgeschreven en terugbetaalde antibiotica bestaat uit amoxicilline in combinatie met clavulaanzuur, cefalosporines, chinolonen en macroliden.

Hoe zal dit verlopen? Er werd reeds een sensibiliseringsbrief rondgestuurd over het volgen van de indicatoren. Binnen de 6 maanden ontvangen huisartsen informatie over hun positie ten opzichte van de indicatoren. Eén jaar na deze publicatie wordt de naleving van de indicatoren geëvalueerd.

Antibioticabarometer in de huisartsgeneeskunde

Het elektronisch medisch dossier (EMD) heeft in de huisartsgeneeskunde de afgelopen decennia een steeds belangrijkere plaats ingenomen. Goed gebruik van het EMD leidt tot gestructureerde en overzichtelijke patiëntendossiers, maar helpt artsen ook zicht te krijgen op de populatie die ze verzorgen en de kwaliteit van zorg die ze leveren.

Tijdens de COVID-pandemie werd het barometer principe ontwikkeld in de huisartsen EMDs.

Barometers maken gebruik van **AUDIT** en **feedback**.

- Een **AUDIT** is een automatische extractie van gegevens uit het EMD, op basis van één of meerdere query's. Met een query kan berekend worden hoeveel patiënten aan een bepaalde kwaliteitsindicator voldoen. Deze gegevens worden geaggregeerd op praktijkniveau.

- Met **feedback** krijgen huisartsen zicht op hun kwaliteit van zorg. Met behulp van benchmarking kunnen praktijken dan hun resultaten vergelijken met andere praktijken in hun netwerk of regio.

In **2023** werd op vraag van het RIZIV de **antibioticabarometer** ontwikkeld^{3,4}. Deze stelt alle Belgische huisartsen die werken met een gehomologeerd EMD in staat zicht te krijgen op de kwaliteit van hun antibioticabeleid. Op 23 oktober was de eerste barometer beschikbaar bij de deelnemende huisartsen die met het EMD CareConnect werken. Tegen 21 december zullen de andere EMD-ontwikkelaars aan hun gebruikers ook de mogelijkheid tot inschrijving bieden. Inschrijving voor de barometers werd in 2023 opgenomen als een criterium voor de geïntegreerde praktijkpremie. Praktijken die deelnemen aan deze barometer kunnen in aanmerking komen voor een praktijkpremie van 6.000 euro.

De antibioticabarometer meet driemaandelijks de incidentie van luchtweginfecties en cystitis (op basis van de ingegeven ICPC-codes), het percentage infecties behandeld met antibiotica, het percentage patiënten dat een eerstekeuzeantibioticum (op basis van de BAPCOC richtlijnen van 2022, zie BAPCOC gids) kreeg en het percentage chinolonvoorschriften tegenover het globaal antibioticagebruik (bij luchtweginfecties en cystitis).

Bronnen

- 1 RIZIV. Doelmatige zorg dankzij indicatoren van afwijking van goede medische praktijk. Website RIZIV.
- 2 RIZIV. Antibiotica: indicatoren voor het doelmatig voorschrijven van antibiotica door huisartsen. Website RIZIV.
- 3 Medi-sfeer. Antibioticabarometer levert huisartsen inzicht in werking en premie op. Website Medi-sfeer.
- 4 Domus Medica. Antibioticabarometer. Website Domus Medica.

Colofon

De *Folia Pharmacotherapeutica* worden uitgegeven onder de auspiciën en de verantwoordelijkheid van het *Belgisch Centrum voor Farmacotherapeutische Informatie* (Centre Belge d'Information Pharmacothérapeutique), vzw erkend door het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten (FAGG).

De informatie die verschijnt in de *Folia Pharmacotherapeutica* mag niet overgenomen worden of verspreid worden zonder bronvermelding, en mag in geen geval gebruikt worden voor commerciële of publicitaire doeleinden.

Hoofredactie: (redactie@bcfi.be)

T. Christiaens (Universiteit Gent) en
J.M. Maloteaux (Université Catholique de Louvain).

Verantwoordelijke uitgever:

T. Christiaens - Nekkersberglaan 31 - 9000 Gent.